

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky

Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání

KALKULACE A ROZPOČTY JAKO SOUČÁST PROCESU STANOVENÍ CEN

Bakalářská práce

Vypracovala:
Vedoucí práce:

Michaela Jeslínková
Ing. Antonín Šmejkal

České Budějovice, srpen 2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela JESLÍNKOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**

Název tématu: **Kalkulace a rozpočty jako součást procesu stanovení cen**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Provést klasifikaci podnikových nákladů jako elementární východisko pro jejich plánování. Definovat funkci a účel tvorby kalkulací a rozpočtů. Posoudit vhodnost použití jednotlivých metod stanovení složek nákladů na kalkulační jednici a identifikovat problémy související s rozvrhováním režijních nákladů. Na vybraném podniku ověřit odlišnost výsledků používaných metod a zvolit nejvhodnější variantu.

Osnova:

1. Vymezení základních pojmů v procesu plánování a řízení nákladů
2. Klasifikace nákladů (kalkulační, druhové, střediskové, manažerské, atd.)
3. Druhy kalkulací
4. Metody kalkulace
5. Rozbor kalkulací
6. Druhy, obsah a postup sestavování rozpočtů
7. Případová studie výběru nejvhodnější metody sestavení kalkulace u výrobního podniku

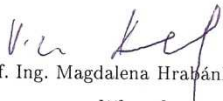
Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- Marek, P. a kol.: Studijní průvodce financemi podniku. 1. vydání Praha, Ekopress 2006.
Pavelková, D., Knápková, A.: Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera. 1. vydání Praha, Linde nakladatelství 2005.
Petřík, T.: Ekonomické a finanční řízení firmy. 1. vydání Praha, Grada Publishing 2005.
Sedláček, J.: Účetní data v rukou manažera - finanční analýza v řízení firmy. 2. doplněné vydání Praha, Computer Press 2001.
Strouhal, J.: Finanční řízení firmy v příkladech. 1. vydání Brno, Computer Press 2006.
Synek, M.: Manažerská ekonomika. 4. aktualizované a rozšířené vydání Praha, Grada Publishing 2007.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Antonín Šmejkal**
Katedra ekonomiky

Datum zadání bakalářské práce: **14. března 2008**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2009**

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studená 13 (6)
370 05 České Budějovice
IČ 600 78 658, DIČ CZ60070658

doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 28. března 2008

Prohlašuji, že bakalářskou práci s názvem „**Kalkulace a rozpočty jako součást procesu stanovení cen**“ jsem vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění, práce a materiálů, které jsou uvedeny v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě ekonomickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 31. srpna 2009

.....

podpis

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce Ing. Antonínu Šmejkalovi za jeho odborné rady. Dále poděkování patří paní Janě Svobodové, která mi poskytla podklady pro praktickou část bakalářské práce.

Obsah:

ÚVOD.....	7
1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ V PROCESU PLÁNOVÁNÍ A ŘÍZENÍ NÁKLADŮ.....	8
1.1. Náklady, výnosy podniku a výsledek hospodaření.....	8
1.1.1. Náklady podniku.....	8
1.1.2. Výnosy podniku.....	8
1.1.3. Tržby.....	10
1.1.4. Ceny.....	10
1.2. Jiné pojetí nákladů, výnosů a výsledku hospodaření.....	10
1.3. Kalkulace.....	11
1.3.1. Základní pojmy.....	11
1.3.2. Kalkulace.....	11
1.3.3. Způsob stanovení vlastních nákladů na kalkulační jednici.....	13
2. KLASIFIKACE NÁKLADŮ.....	15
2.1. Pojetí nákladů.....	15
2.2. Klasifikace nákladů.....	15
2.2.1. Druhovému třídění nákladů.....	15
2.2.2. Účelové třídění nákladů.....	16
2.2.3. Kalkulační třídění nákladů.....	16
2.2.4. Třídění nákladů v manažerském rozhodování.....	17
2.3. Evidence nákladů.....	18
2.4. Manažerské pojetí nákladů.....	19
2.5. Variabilní a fixní náklady.....	19
2.5.1. Variabilní náklady.....	19
2.5.2. Fixní náklady.....	19
2.6. Plánování nákladů a kontrola.....	20
3. DRUHY KALKULACÍ.....	21
3.1. Kalkulace z hlediska doby sestavování.....	21
3.2. Kalkulace z hlediska struktury.....	21
3.3. Kalkulace z hlediska úplnosti nákladů.....	22
4. METODY KALKULACE.....	23
5. ROZBOR KALKULACÍ.....	27
6. DRUHY, OBSAH A POSTUP SESTAVOVÁNÍ ROZPOČTŮ.....	28
6.1. Výrobní rozpočet.....	28
6.2. Rozpočet na administrativu a správu.....	28
6.3. Rozpočet investic a rozpočet vývoje a výzkumu.....	28
6.4. Hlavní souhrnný rozpočet.....	28
6.5. Peněžní rozpočet.....	29
6.6. Metoda ABCM.....	29
7. Rozdíl mezi kalkulacemi a rozpočty.....	30
METODIKA PRÁCE.....	31
HYPOTÉZY.....	32
8. CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO PODNIKU.....	33
8.1. Kalkulace ve vybraném podniku – předběžná.....	34
8.2. Předběžná kalkulace celkem.....	47
8.3. Kalkulace ve vybraném podniku - výsledná.....	48
8.4. Porovnání předběžné a výsledné kalkulace.....	51
Závěr.....	53
Seznam použité literatury.....	54

ÚVOD

Pro existenci podniku je důležitý informační systém, který se neustále mění v důsledku nároků společnosti. Dalo by se říci, že vrcholem je manažerské účetnictví, které je tvořeno nákladovým účetnictvím, rozpočty a kalkulacemi, proto i já, se ve své bakalářské práci zabývám kalkulacemi a rozpočty. Konkrétně jsem se zaměřila na proces kalkulací ceny na zakázku firmy, která pracuje v zemědělství. Myslím si, že kalkulace představují jednu z nejdůležitějších ekonomických součástí, a proto i já osobně jsem si je chtěla přiblížit.

Celá bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První část je teoretická, vymezila jsem zde základní pojmy v procesu plánování. To jsou především náklady a výnosy. Dále jsem se podrobněji zaměřila na vysvětlení pojmu kalkulace, její členění, druhy a metody. Jako poslední bod teoretické části jsou druhy, obsah a postup sestavování rozpočtů.

V praktické části jsem se konkrétně zaměřila na předběžnou a výslednou kalkulaci zakázky od firmy, která se zabývá dodávkou technologií pro zemědělské provozy. V úvodu praktické části uvádím charakteristiku firmy, která dostala zakázku a na jejíž podkladech vytvářím kalkulaci. Jedná se o kalkulaci pro rekonstrukci zemědělského zařízení. Konkrétně pro výpočet jsem zvolila typový kalkulační vzorec, kde jsem správní režie počítala přírážkovou metodou. Nakonec jsem uvedla výslednou kalkulaci. V závěru práce hodnotím použité kalkulační metody.

1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ V PROCESU PLÁNOVÁNÍ A ŘÍZENÍ NÁKLADŮ

1.1. Náklady, výnosy podniku a výsledek hospodaření

1.1.1. Náklady podniku

Představují peněžní částky, které podnik účelně vynaložil na získání výnosů. Je to tedy v penězích vyjádřená spotřeba výrobních činitelů (SYNEK, 2007).

Náklady jsou informace pro výrobce, zda má setrvat v dané příležitosti nebo zda má odejít do jiné příležitosti. Abychom zdůraznili tento význam nákladů, používáme pro ně termín ekonomické náklady. Ekonomické náklady zahrnují jak náklady explicitní, tak náklady implicitní (HOLMAN, 2001).

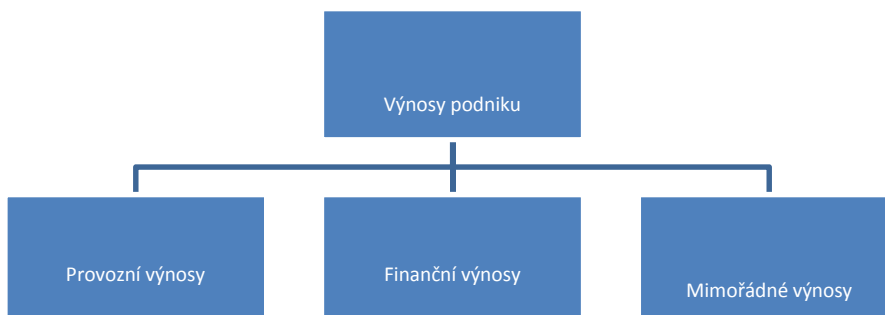
1.1.2. Výnosy podniku

Představují peněžní částky, které podnik získal z veškerých svých činností za určité účetní období bez ohledu na to, zda v tomto období došlo k jejich inkasu. Hlavními výnosy výrobního podniku jsou tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, u obchodního podniku tzv. obchodní rozpětí, tj. rozdíl mezi prodejní a kupní cenou. U bankovního podniku rozdíl mezi úroky, které banka získá za poskytnuté úvěry, a úroky, které zaplatí za vklady.

Výnosy podniku tvoří (SYNEK, 2007):

- a) provozní výnosy získané v provozně-hospodářské činnosti podniku (tržby za prodej),
- b) finanční výnosy získané z finančních investic, cenných papírů, vkladů a účastí,
- c) mimořádné výnosy získané mimořádně, např. prodejem odepsaných strojů.

Obrázek č. 1: Členění výnosů podniku

Náklady podniku tvoří (SYNEK, 2007):

- a) běžné provozní náklady – mezi ně patří spotřeba materiálu a energie, osobní náklady,
- b) odpisy dlouhodobého majetku,
- c) ostatní provozní náklady,
- d) finanční náklady- úroky a jiné finanční náklady,
- e) mimořádné náklady – např. dary, mimořádné odměny.

Provozní náklady jsou vynaloženy na získání provozních výnosů. Rozdíl mezi provozním výnosy a náklady tvoří provozní výsledek hospodaření. Rozdíl mezi finančními výnosy a finančními náklady je označován jako finanční výsledek hospodaření, který spolu s provozním výsledkem tvoří výsledek hospodaření za běžnou činnost. Rozdíl mezi mimořádnými výnosy a náklady tvoří mimořádný výsledek hospodaření. Odečteme-li od celkového výsledku hospodaření daně z příjmů, dostaneme výsledek hospodaření po zdanění.

Přehled o výnosech, nákladech a výsledku hospodaření podniku podává výkaz zisku a ztráty, neboli výsledovka (HOLMAN, 2001).

1.1.3. Tržby

Tržby tvoří hlavní složku výnosů většiny podniků, především podniků průmyslových, zemědělských, dopravních a obchodních. Dále představují peněžní částku, kterou podnik získal prodejem výrobků, zboží a služeb v daném účetním období. Jsou rozhodující složkou výnosů a hlavním finančním zdrojem podniku, který slouží k úhradě jeho nákladů a daní, výplatě dividend a jeho rozšířené reprodukci (HOLMAN, 2001).

1.1.4. Ceny

Ceny jsou produktem trhu (tedy kromě cen regulovaných), a jejich vývoj závisí i na typu trhu. Jak jsem se již zmínila cena je produkt trhu, na kterém se střetává nabídka s poptávkou. Vztah mezi poptávkou a cenou vyjadřuje tzv. poptávková funkce a vztah mezi nabídkou a cenou vyjadřuje nabídková funkce. Pokud znázorníme obě funkce do grafu, je jisté, že se protnou a bod protnutí označíme jako rovnovážnou cenu (SYNEK, 2007).

Ceny mají v tržním systému tři základní funkce – informační, motivační a alokační. Tyto tři funkce přitom spolu těsně souvisejí. Cena je informačním signálem, který šíří ekonomiku „jako kruhy na vodě“ (HOLMAN, 2001).

1.2. Jiné pojetí nákladů, výnosů a výsledku hospodaření

Nezastupitelnou funkci v rozpočtech vnitropodnikových útvarů mají rozpočty jejich nákladů, a to zejména režijních, neboť ty vystupují ve vztahu k výkonům zprostředkovaně a je nutno najít míru závislosti mezi určitou položkou a režijním výkonem.

Základem výpočtu výnosů střediska jsou jeho plánované výkony oceněné vnitropodnikovou cenou. Nelze-li výkony střediska měřit, používá se ve funkci vnitropodnikové ceny rozpočtovaných nákladů.

Rozdíl mezi rozpočtem střediskových nákladů a výnosů představuje rozpočtovaný vnitropodnikový výsledek hospodaření (SEDLÁČEK, 2001).

Rovněž „zisk“ musíme chápat jako ekonomický zisk. Ekonomický zisk je rozdíl mezi celkovým příjmem a ekonomickými náklady. Výrobce odchází do jiné příležitosti, jakmile je jeho ekonomický zisk záporný (HOLMAN, 2001).

1.3. Kalkulace

1.3.1. Základní pojmy

Kalkulace vlastních nákladů

Náklady je důležité sledovat z jejich věcného hlediska, tzn. podle výkonů. Mají mnohostranný význam. V podniku slouží například ke stanovení vnitropodnikových nákladů, k sestavování rozpočtů, ke kontrole a rozboru hospodárnosti a výroby, k limitování nákladů.

Vlastní náklady

Představují vlastní náklady kalkulace a ve většině položek jsou shodné s náklady finančního účetnictví, ale v některých případech se však liší, například v podnikatelské mzdě.

Kalkulační odpisy

Musejí se účtovat v takové výši, aby byly k dispozici peníze k náhradě daného prostředku, a to tak dlouho dokud je daný prostředek využíván.

Označujeme je též jaké kalkulované náklady a patří mezi ně například podnikatelská mzda, kalkulační úroky a odpisy, nájemné atd.

1.3.2. Kalkulace

V podniku nám představuje písemný přehled jednotlivých položek nákladů a jejich úhrn na kalkulační jednici, ta nám představuje určitý výkon vymezený měřicí jednotkou. Mohou to být např. výkony odbytové, prodávané mimo podnik, nebo vnitropodnikové předávané uvnitř podniku. Jednotlivé složky nákladů se vyčíslují v kalkulačních položkách. Doporučené kalkulační položky obsahuje všeobecný kalkulační vzorec (SYNEK, 2007).

Všeobecný kalkulační vzorec

Tabulka č. 1 Všeobecný kalkulační vzorec

1, Přímý materiál
2, Přímé mzdy
3, Ostatní přímé náklady
4, Výrobní (provozní) režie
Vlastní náklady výroby – položky 1 až 4
5, Správní režie
Vlastní náklady výkonu – položky 1 až 5
6, Odbytové náklady
Úplné vlastní náklady výkonu – položky 1 až 6
7, Zisk (ztráta)
Cena výkonu

Zdroj: Synek, M. Manažerská ekonomika. Praha, 2007.

Vzorec nám představuje kalkulaci ceny a říká nám, že cena vzniká na základě principu náklady + zisk = cena, tzv. nákladové ceně. Ta se používá v případě, že cenu nestanoví trh. I já ji budu používat v praktické části této bakalářské práce. Dále si ještě musíme stanovit zisk, a to tak, aby byla zjištěna výnosnost kapitálu. Tuto cenovou kalkulaci používáme při jednání s odběrateli. Musíme však brát v úvahu, že kalkulace nákladů je interní informací, není přístupná veřejnosti a slouží jako nástroj vnitropodnikového řízení.

V kalkulačním vzorci jsou náklady rozděleny do dvou částí, a to náklady přímé a náklady režijní. Přímé náklady můžeme vyjádřit na jednotku produkce, tedy přiřadit je jednotlivým druhům výrobků.

- ✓ První položku v kalkulačním vzorci tvoří položka přímý materiál a ta nám vypovídá o surovinách, základním materiálu, polotovarech, pohonných hmotách a tak dále.

- ✓ Druhou položku tvoří přímé mzdy, sem zahrnujeme například základní mzdu, příplatky, prémie výrobních dělníků, které přímo souvisejí s kalkulovanými náklady. Třetí položkou jsou ostatní přímé náklady, kam zahrnujeme technologické palivo a energie, odpisy, příspěvky na sociální zabezpečení atd.
- ✓ Druhou část kalkulačního vzorce tvoří režijní náklady, které jsou společně vynakládány na celé kalkulované množství výrobků, nemůžeme je tedy stanovit přímo na jednici. Režijní náklady nám neustále stoupají, proto bychom se je měli snažit podnikovou politikou snižovat. Režijní náklady jsou jedním z hlavních zdrojů ke snižování celkových nákladů a tím vedou k růstu hospodárnosti (SYNEK, 2007).
- ✓ Čtvrtá položka ve vzorci představuje výrobní režii, která zahrnuje položky související s řízením a obsluhou výroby, jako například režijní mzdy, opotřebení strojů, opravy, spotřeba energie a další. Pátá položka se nazývá správní režie, tyto položky souvisejí s řízením podniku, především odpisy správních budov, poštovné, platy řídicích pracovníků. Šestou položkou jsou odbytové náklady, souvisejí přímo s odbytem výrobků, jsou to náklady na propagaci, skladování, prodej a expedice.

1.3.3. Způsob stanovení vlastních nákladů na kalkulační jednici

Jak jsem již už zmiňovala, přímé náklady se stanoví přímo na kalkulační jednici podle norem spotřeby materiálu a práce.

U výsledných kalkulací se nejprve zjišťují náklady a jejich složky na skutečný objem výroby, zjištěné náklady a jejich složky se pak dělí počtem jednotek.

Režijní náklady se v operativní nebo plánové kalkulaci stanoví na kalkulační jednici zúčtovací (režijní) přírůžkou, což je v procentech vyjádřený poměr režijních nákladů ke zvolené peněžní rozvrhové základně, nebo zúčtovací sazbou, což je podíl režijních nákladů připadající na jednotku naturální rozvrhové základny. Ve výsledné kalkulaci se rozvrhuje skutečná výše režijních nákladů.

Základnou pro rozvrhování režijních nákladů bývají veličiny peněžní nebo naturální. Ve střediscích nevýrobních můžeme použít počet vyřízených zakázek (středisko prodeje), množství zpracovaných dat (výpočetní středisko), počet vyexpedovaných výrobků (středisko expedice apod.) (SYNEK, 2007).

2. KLASIFIKACE NÁKLADŮ

2.1. Pojetí nákladů

Rozeznáváme 2 pojetí nákladů: a) náklady ve finančním účetnictví

b) náklady ve vnitropodnikovém (manažerském)
účetnictví

Finanční účetnictví je určeno pro externí uživatele. Manažerské účetnictví je využíváno manažery. Ekonomická teorie definuje náklady podniku jako peněžně oceněnou spotřebu výrobních faktorů včetně veřejných výdajů, která je vyvolána tvorbou podnikových výnosů (SYNEK, 2007).

Účetní pojetí nákladů znamená spotřebu hodnot, tedy snížení v daném období zachycené ve finančním účetnictví.

Náklady je nutné odlišit od peněžních výdajů, které představují úbytek peněžních fondů podniku bez ohledu na účel jejich použití a musejí vždy souviset s výnosy příslušného období. To nám zajistí časové rozlišování nákladů a výnosů, jejich výsledkem je převod některých výnosových a nákladových položek z jednoho období do jiného. Tyto položky nazýváme přechodné.

2.2. Klasifikace nákladů

Náklady jsou důležitý syntetický ukazatel kvality činnosti podniku. Je nutné je řídit a usměrňovat jejich tok, toto nám zajišťuje management. Můžeme je třídit z hlediska mnoha faktorů.

2.2.1. Druhové třídění nákladů

Soustřeďuje náklady do stejnorodých skupin spojených s činností jednotlivých výrobních faktorů.

Základními nákladovými druhy jsou:

- spotřeba surovin a materiálu, paliv a energie, provozních látek,
- odpisy budov, strojů, výrobního zařízení, nástrojů, nehmotného investičního majetku,
- mzdové a ostatní osobní náklady, které představují mzdy platy, provize, sociální a zdravotní pojištění,
- finanční náklady jako například pojistné, placené úroky, poplatky,
- náklady na externí služby, na opravy a udržování, nájemné, dopravné, cestovné (SYNEK, 2007).

2.2.2. Účelové třídění nákladů

Založeno na jednom ze dvou základních hledisek:

- a) náklady třídíme podle místa vzniku a odpovědnosti, tj. podle vnitropodnikových útvarů,
- b) náklady třídíme podle výkonů, tj. kalkulační třídění nákladů (SYNEK, 2007).

2.2.3. Kalkulační třídění nákladů

Říká nám, k jakému účelu byly náklady vynaloženy, toto hledisko je pro podnik rozhodující, protože nám umožňuje zjistit rentabilitu jednotlivých výrobků a řídit tak výrobovou strukturu. Jednotlivé výrobky přispívají různou měrou k tvorbě zisku. Dále je také kritériem pro rozhodování zda výrobek koupit nebo vyrobit.

Přesně vymezený výkon je kalkulační jednicí. Podle způsobu přiřazení nákladů na kalkulační jednici rozeznáváme dvě hlavní skupiny nákladů, a to:

- přímé – přímo souvisejí s určitým druhem výkonu,
- nepřímé – souvisejí s více druhy výkonů a zabezpečují výrobu jako celek (SYNEK, 2007).

Do přímých nákladů patří náklady jednicové a režijní náklady související přímo s určitým výrobkem. Do nepřímých nákladů zahrnujeme režijní náklady, které jsou společné více druhům výrobků.

V posledních letech se náklady začaly sledovat a řídit podle jednotlivých činností. Účetnictví, které toto zajišťuje, je nazýváno procesní účetnictví. Kalkulace založené na něm jsou nazývány kalkulace podle dílčích činností nebo kalkulace ABC.

2.2.4. Třídění nákladů v manažerském rozhodování

Členění nákladů podle jejich závislosti na změnách objemu výroby. Základní skupiny nákladů jsou náklady:

- fixní
- variabilní
- oportunitní (alternativní)
- relevantní
- explicitní
- implicitní

Celkové náklady

Představují veškeré náklady vynaložené na celkový objem produkce (SYNEK, 2007).

Průměrné náklady

Jsou to náklady na jednotku produkce. Vypočteme je tak, že celkové náklady dělíme celkovým množstvím produkce.

Přírůstkové náklady

Tvoří přírůstek nákladů vyvolaný přírůstkem objemu produkce.

Marginální náklady

Hovoříme o nich, pokud se jedná o náklady vyvolané přírůstkem produkce o jednu jednotku.

2.3. Evidence nákladů

Náklady v podniku eviduje účetnictví. To se obvykle člení na (SYNEK, 2007):

- finanční
- nákladové
- manažerské

Finanční účetnictví je určeno pro externí uživatele, protože sleduje informace za podnik jako celek. Základní norma, která reguluje finanční účetnictví je zákon o účetnictví. V současné době dochází k harmonizaci toho účetnictví v rámci Evropské unie.

Daňové účetnictví vychází z finančního účetnictví a podle daňových předpisů třídí veškeré náklady na daňově uznatelné a neuznatelné a stejné rozlišení je i pro výnosy. Mezi těmito výnosy a náklady vzniká rozdíl a o tento rozdíl upravujeme hrubý zisk. Dále zjistíme daňový základ, který se upraví ještě o odčitatelné položky, z upraveného daňového základu vypočteme daň, která se sníží o případné slevy na daních a výsledkem je daňová povinnost. Pokud daňovou povinnost odečteme od hrubého účetního zisku, zjistíme daňový výsledek hospodaření.

Nákladové účetnictví představuje soustavu analytických účtů, které slouží k vnitropodnikovému řízení. Je úzce spojeno s kalkulacemi, rozpočty, hmotnou stránkou hospodářských procesů a kontrolní činností. Nákladové účetnictví přerostlo v účetnictví manažerské.

Manažerské účetnictví slouží bezprostředně pro efektivní řízení podniku a jeho vnitropodnikových útvarů. Využívá údajů finančního i nákladového účetnictví, kalkulací, statistiky, používá statistických a matematických postupů a metod. Jeho předmětem jsou výnosy, náklady, ale také i cash flow. Poskytuje podklady pro manažerské rozhodování a zabezpečuje kontrolu podniku (SYNEK, 2007).

2.4. Manažerské pojetí nákladů

Náklady, které evidujeme a vykazujeme v účetních výkazech, jsou označovány jako účetní náklady. Tyto náklady však pro řadu manažerských rozhodování nevyhovují, proto vzniklo tzv. manažerské pojetí nákladů.

Manažerské pojetí nákladů vychází z toho, že:

1. Pracuje s ekonomickými náklady, které oproti nákladům v účetnictví zahrnují i oportunitní náklady.
2. Při každém rozhodování bere v úvahu přírůstkové náklady, jsou to ty náklady, které jsou tímto rozhodováním ovlivněny.
3. Rozlišujeme krátkodobý a dlouhodobý pohled na náklady a jejich vývoj.

V krátkodobém pojetí jsou některé výrobní činitelé podniku fixní a některé variabilní, kdežto v dlouhodobém pohledu jsou veškeré výrobní činitelé proměnné a neexistují tak fixní náklady.

2.5. Variabilní a fixní náklady

Dělení na náklady fixní a variabilní má své opodstatnění pouze v krátkém časovém období, protože v delším časovém období se mění i náklady fixní a to například v důsledku při změnách výrobní kapacity.

2.5.1. Variabilní náklady

Pokud se mění část celkových nákladů v závislosti na změnách objemu výroby.

Členíme je :

- a) proporcionální náklady (vyvíjejí se stejně rychle jako objem výroby)
- b) nadproporcionální náklady (vyvíjejí se rychleji než objem výroby)
- c) podproporcionální náklady (vyvíjejí se pomaleji než objem výroby)

Do variabilních nákladů zahrnujeme jednicové náklady a část nákladů režijních.

2.5.2. Fixní náklady

Tyto náklady neovlivňuje objem výroby, proto je nazýváme fixní (pevné, neměnné náklady). Někdy mohou být nazývány provozními náklady, protože zabezpečují chod podniku jako celku.

Do fixních nákladů zahrnujeme velkou část režii, a to například odpisy, nájemné, pojištění aj. Fixní náklady nám tedy vznikají, i když se nic nevyrobíme.

2.6. Plánování nákladů a kontrola

Plán nákladů bývá součástí finančního plánu, který zahrnuje plán výnosů, nákladů a zisku, plán rozdělení zisku, popřípadě další plány. Za hlavní cíl si plánování nákladů je jejich snížení. V posledních letech se hojně využívají nové metody, mezi které patří:

- Outsourcing – představuje předávání určité činnosti mimo podnik, a tím tak dosáhnout snížení nákladů,
- offshoring – představuje předávání určité činnosti na dceřiné společnosti v zemích s nižšími náklady,
- insourcing – využívá volné kapacity podniku k převzetí externích zakázek, cílem je zvýšit hospodárnost a vyrovnání výkyvů v zaměstnanosti,
- franchising – představuje převzetí licence mezi franchisorem a franchisantem.

Náklady můžeme plánovat pomocí metod :

1. Globální metoda – vychází ze základních vztahů v ekonomice podniku.
2. Podrobná metoda – vychází z detailních plánovacích podkladů jako jsou limity, normy spotřeby a další.

3. DRUHY KALKULACÍ

3.1. Kalkulace z hlediska doby sestavování

Podle doby sestavování členíme kalkulace:

- a) kalkulace předběžné
- b) kalkulace výsledné

Předběžné kalkulace se sestavují před provedením výkonu a výsledné kalkulace se sestavují po provedení výkonu.

Do kalkulací předběžných řadíme kalkulace operativní (jsou sestavovány na základě operativních norem), dále je můžeme rozčlenit na kalkulace výchozí a předběžné. Rozdíl mezi výchozí a předběžnou kalkulací tvoří změna norem, konkrétně jsou to odchylky od norem.

Dále sem patří kalkulace plánové, které se tvoří na základě plánových norem. Členíme je na kalkulace roční a čtvrtletní.

Poslední skupina kalkulací, které se řadí do kalkulací předběžných jsou kalkulace propočtové. Ty se sestavují pro nové nebo neopakovatelné výrobky, protože pro ně nejsou k dispozici spotřební normy.

3.2. Kalkulace z hlediska struktury

- Členíme ji:
- a) postupnou
 - b) průběžnou

Má uplatnění ve výrobě, kde polotovary vlastní výroby přecházejí do dalších stupňů výroby, kde se spotřebovávají, jde o stupňovitou výrobu.

Postupná kalkulace obsahuje položku polotovary vlastní výroby, ve které se uvádějí vlastní náklady na výrobu polotovarů předcházejících stupňů. Průběžná kalkulace neobsahuje položku polotovary vlastní výroby, a vlastní náklady na tyto polotovary se uvádějí v členění podle položek kalkulačního vzorce (SYNEK, 2007).

3.3. Kalkulace z hlediska úplnosti nákladů

Rozlišujeme: a) kalkulace úplných nákladů
b) kalkulace neúplných nákladů

Do kalkulace úplných nákladů započítáváme veškeré náklady, kdežto do kalkulace neúplných nákladů započítáváme jen některé náklady a to zejména variabilní náklady.

Dále sem patří kalkulace přírůstkových nákladů, která zjišťuje dodatečné náklady přírůstku výkonu a používá se například při stanovení limitu ceny.

4. METODY KALKULACE

Představují způsob stanovení jednotlivých složek nákladů na kalkulační jednici, záleží na tom, co kalkulujeme, dále také na to způsobu přičítání nákladů výkonům, na tom jak podrobně členíme náklady atd.

Metody kalkulace můžeme členit:

Tabulka č. 2: Metody kalkulace

Kalkulace dělením	Prostá kalkulace dělením
	Stupňovitá kalkulace dělením
	Kalkulace dělením s poměrovými čísly
Kalkulace přírážková	
Kalkulace ve sdružené výrobě	Zůstatková metoda
	Rozčítací metoda
	Metoda kvantitativní výtěže
Kalkulace rozdílové	Metoda standardních nákladů, metoda normová

Zdroj: Zdroj: Synek, M. Manažerská ekonomika. Praha, 2007.

V současné době mohou podniky sestavovat i tzv. kalkulace neúplných nákladů (SYNEK, 2007).

Prostá kalkulace dělením

Nejčastěji se používá ve strojírenství, v hromadné výrobě při omezeném sortimentu. Konkrétně se s ní můžeme setkat u těžby uhlí, při výrobě mléka, při výrobě turbín ve strojírenství.

Můžeme ji spočítat podle následujícího vzorce: $n = \frac{N}{q}$, kde N představuje úhrnné náklady za dané období a q nám udává počet kalkulačních jednic vyrobených v tom období (SYNEK, 2007).

Stupňovitá kalkulace dělením

Odděluje náklady výrobní, správní nebo odbytové, v případě, že se liší počet vyrobených a prodaných výrobků. Velké uplatnění má tato výroba ve stupňovité výrobě, protože pak můžeme sestavit kalkulaci pro jednotlivý výrobní stupeň.

Stupňovitá kalkulace se využívá především v chemické výrobě.

Kalkulace dělením s poměrovými (ekvivalenčními) čísly

Používá se při výrobě výrobků, které se liší pouze velikostí, tvarem nebo hmotností. Například to mohou být cihlářské a dřevařské výrobky.

Poměrová čísla se stanoví podle poměru spotřeby času na výrobu, hmotnosti, přímých mezd a další.

Kalkulace přirážková

Používá se většinou u sériové výroby a rozděluje náklady na přímé a režijní. Režijní náklady se zjišťují pomocí zvolené základny a zúčtovací přirážky jako přirážka k přímým nákladům. Přirážka je stanovena buď procentem, které zjistíme jako podíl režijních nákladů na nákladový druh zvolený za rozvrhovou základnu, nebo sazbou, kterou vypočteme jako podíl režijních nákladů na jednotku naturální rozvrhové základny. Snahou by mělo být vykazovat co nejvíce nákladů ve formě přímých nákladů (SYNEK, 2007).

Metoda strojových přirážek

Představuje jednu metodu přirážkové kalkulace. Tato metoda nám umožňuje zpřesnit kalkulace a používá se ve vysoce mechanizovaných a automatizovaných výrobcích.

Kalkulace ve sdružené výrobě

Při sdružené výrobě vzniká v jednou technologickém postupu několik druhů výrobků a vzniklé náklady musíme rozdělit na jednotlivé výrobky.

Zůstatková (odečítací) metoda kalkulace

Zůstatková metoda kalkulace se používá, pokud ve výrobě můžeme označit jeden výrobek za hlavní a druhý za vedlejší. Pak od celkových nákladů odečteme vedlejší

výrobky oceněné prodejními cenami a zůstatek se považuje za náklady hlavního výrobku.

Rozčítací metoda a metoda kvantitativní výtěže

Pokud nemůžeme uplatnit zůstatkovou metodu, použijeme metodu rozčítací. Celkové náklady rozečteme na jednotlivé výrobky podle poměrových čísel vypočtených z množství získaných výrobků nebo podle množství suroviny vstupující do jednotlivých výrobků nebo podle poměru technických vlastností či cen jednotlivých výrobků.

Vznikají-li sdružené výrobky ve stupňové výrobě, lze použít metodu kvantitativní výtěže, která rozvrhuje náklady podle množství výrobků získaných z výchozí suroviny (SYNEK, 2007).

Rozdílové metody

Výše uvedené metody se zabývají skutečnými náklady, ty se zjišťují úhrnou částkou za jednotlivé položky, proto tyto kalkulace nazýváme kalkulacemi úhrnnými. Tato kalkulace nám umožňuje kontrolu.

Nejběžnější metodou kontroly jsou rozdílové metody, které stanovují výši nákladů předem jako úkol (normu, standard), a zjišťují rozdíly skutečných nákladů s tímto úkolem (normou). Představitelem rozdílových metod je metoda standardních (normálových) nákladů. Metoda eviduje náklady ve dvou složkách – náklady předem určené (standardní, normované) a rozdíly mezi předem určenými a skutečnými náklady (odchyly od standardních, normovaných nákladů. Rozdílové metody se používají převážně pro řízení přímých nákladů, a to v hromadné a sériové výrobě s montážní technologií (SYNEK, 2007).

Normová metoda

Spočívá v tom, že se předem stanoví normy přímých náklad a zjišťují se odchylky skutečných nákladů od těchto norem a změny norem. Používá se operativních norem platných k určitému datu a ty se nazývají základní (výchozí) normy. Základem norem nákladů jsou normy v naturálním vyjádření, vynásobením naturální normy cenou dostaneme normu v peněžním vyjádření, kterou používáme v kalkulacích (SYNEK, 2007).

Normovou metodu můžeme nahradit metodou standardních nákladů. Ta navíc zahrnuje i standardy režijních nákladů, cenové standardy a další.

Kalkulace nákladů podle elementárních procesů – metoda ABC

Tato metoda nám rozvrhuje náklady podle skutečné příčiny jejich vzniku, přiřazuje náklady dílčím aktivitám. Zajímá se o to, jaké aktivity nám dané náklady vykonávají a dále je zkoumají.

Kalkulace target costing

Kalkulace typu target costing nám říká, že cenu výrobku neudávají náklady, ale udává ji trh. Postupuje naopak, z tržní ceny a plánové ziskové přírážky se odvodí přípustné náklady, které jsou přijatelné. Pokud se nám stane, že náklady v podniku jsou vyšší, musíme je podrobit analýze, protože naším cílem je tyto náklady snížit, nebo alespoň vyrovnat cíleným nákladům.

5. ROZBOR KALKULACÍ

Rozbor kalkulací nám složí k odhalování nedostatků v řízení podniku, zejména v jeho vnitropodnikovém řízení.

Základním postupem při rozboru kalkulací je srovnávání, a to kalkulací plánovaných s kalkulacemi výslednými. To nám umožní zjistit, zda se splnilo naše očekávání nebo ne. Nepříznivé odchylky nám poukazují na špatnou organizaci práce, na neplnění norem a tak dále. Výsledkem těchto nepříznivých odchylek musí být plán na jejich odstranění. Měli bychom důkladně kontrolovat plnění každé položky v kalkulačním vzorci a měli bychom se snažit snižovat tyto náklady. Snižováním nákladů dosahuje podnik větších zisků.

6. DRUHY, OBSAH A POSTUP SESTAVOVÁNÍ ROZPOČTŮ

Rozpočty (budgets) se připravují v organizaci pro jednotlivé aktivity, oddělení a funkce. Stávají se tak spojnicí mezi provozní činností organizace a jejími plánovanými cíli.

6.1. Výrobní rozpočet

Výrobní rozpočet je sestaven z nákladových položek a to konkrétně z práce, materiálů a výrobní režie. Při jeho sestavování nejdříve musíme stanovit objem prodeje, na jehož základě se připravují ostatní související rozpočty. Tento rozpočet udává ve výrobní firmě přehled o stavu hotových výrobků a zásob.

6.2. Rozpočet na administrativu a správu

U malých firem je v podstatě zanedbatelný, zaměřují se na něj větší firmy. V tomto rozpočtu je obtížné přiřadit náklady administrativních činností k výnosům jednotlivých produktů nebo služeb.

6.3. Rozpočet investic a rozpočet vývoje a výzkumu

Tyto rozpočty jsou plánovány na budoucí období, ale nevycházejí z údajů z minulosti. Jejich plánování záleží na politice dané firmy. Velikost těchto rozpočtů je spojena se ziskem firmy a je od něj i následně odvozována.

6.4. Hlavní souhrnný rozpočet

Je složen z dílčích rozpočtů a to zejména z:

- výkaz provozní – sleduje krátkodobý provozní výsledek
- výkaz zisku a ztrát – sleduje náklady, výnosy a výsledek hospodaření
- rozvaha, bilance – sleduje plánovaný majetek, závazky a vlastní jmění firmy

Obr. č. 2: Složky souhrnného rozpočtu

6.5. Peněžní rozpočet

Hlavním úkolem peněžního rozpočtu, je sladit a zabezpečit likviditu pro plánované firemní aktivity pomocí řízení peněžních toků a je v popředí zájmu účetních i manažerů. Zobrazuje efekt celkového plánu ve finančním vyjádření, tedy jaký budou mít plánované aktivity zobrazené v hlavním souhrnném rozpočtu dopad na likviditu společnosti a jak tuto potřebnou hotovost zajistit. Dále musí být schopen řešit její možnou nerovnováhu konkrétními nápravnými opatřeními (PETŘÍK, 2005).

6.6. Metoda ABCM

V dnešní době se rozvíjejí moderní technologie, proto musím zmínit i ABC, Rozpočet tvořený aktivitami a související postupy.

Tento rozpočet tvoří souhrnný kontrolní, řídicí a plánovací systém. Jeho podstata spočívá v tom, že cíle firmy jsou založené na spolupráci těchto systémů a jejich zlepšení.

7. Rozdíl mezi kalkulacemi a rozpočty

Tabulka č. 3: Rozdíl mezi kalkulacemi a rozpočty

Rozpočet	Kalkulace
<ul style="list-style-type: none">• vypočítává se pro určité období	<ul style="list-style-type: none">• vypočítává se pro určitý počet výrobků
<ul style="list-style-type: none">• zaměřen na náklady a výnosy	<ul style="list-style-type: none">• zaměřena pouze na náklady
<ul style="list-style-type: none">• počítá se všemi plánovatelnými náklady	<ul style="list-style-type: none">• počítá s plánovatelnými náklady, které podle platných předpisů lze do kalkulace zahrnout
<ul style="list-style-type: none">• týká se pouze vnitropodnikového útvaru	<ul style="list-style-type: none">• týká se výkonů (výrobků a služeb)
<ul style="list-style-type: none">• podrobnější v režijních nákladech	<ul style="list-style-type: none">• režijní náklady shrnuje do globálních položek
<ul style="list-style-type: none">• u nákladů je prvořadé hledisko organizačně místní	<ul style="list-style-type: none">• u nákladů je prvořadé hledisko účelu jejich vynaložení a místa vzniku

Zdroj: autorka

METODIKA PRÁCE

Cílem bakalářské práce s názvem Kalkulace a rozpočty jako součást procesu stanovení cen, je provést klasifikaci podnikových nákladů jako elementární východisko pro jejich plánování, dále definovat funkci a účel tvorby kalkulací a rozpočtů a nakonec posoudit vhodnost použití jednotlivých metod stanovení složek nákladů na kalkulační jednici a identifikovat problémy související s rozvrhováním režijních nákladů a na vybraném podniku ověřit odlišnost výsledků používaných metod a zvolit nejvhodnější variantu.

Analýza bude provedena v konkrétním podniku, který se zabývá dodávkou technologií pro zemědělské provozy.

Podklady pro teoretickou budou hledány v odborné literatuře, dále v přednáškách z odborných předmětů. V této části jsou vymezeny základní pojmy v procesu plánování a řízení, klasifikace nákladů, druhy kalkulací, metody a rozbor kalkulací. V závěru budou popsány druhy, obsah a postup sestavování rozpočtů.

Praktická část, kterou lze považovat za hlavní část bakalářské práce bude vypracována následujícím způsobem. Na začátku je charakterizován podnik, který dodává technologie pro zemědělské provozy. Nejdříve je popsána předběžná kalkulace, která vychází z údajů, které byly poskytnuty zemědělským podnikem. Jednotlivé položky jsou propočítány pomocí kalkulačního vzorce.

Druhá část práce v praktické části je tvořena výslednou kalkulací. Výsledná kalkulace byla zrealizována po uskutečnění rekonstrukce objektu, kdy při konkrétních propočtech kalkulačního vzorce bylo vycházeno z reálných údajů, které byly poskytnuty firmou, která dodává technologie pro zemědělské provozy.

Podkladem pro zpracování praktické části byly použity výroční zprávy podniku a manažerský informační systém.

V závěru práce bude posouzeno srovnání předběžné a výsledné kalkulace s konkrétním komentářem.

HYPOTÉZY

Hypotéza č. 1: Firma v rámci kontroly nákladů využívá kvantifikaci odchylek mezi předběžnou a výslednou kalkulací..

Hypotéza č. 2: Odchyly mezi náklady v předběžné a výsledné kalkulaci budou zanedbatelné..

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bude zaměřena na kalkulace a jejich využití ve vybraném podniku.

8. CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO PODNIKU

Podklady pro tuto část jsem získala od firmy, která si nepřeje být jmenována. Firma sídlí v Plzeňském kraji a jedná se o společnost s ručeným omezeným. Vznikla v roce 1992 a zaměstnává 9 zaměstnanců.

Zabývá se dojící technikou, kterou i montuje, dále montuje stájovou podlahovou krytinu Remadur a vyrábí hrazení. Dodává žací stroje, řezačky, shrnovací lopaty MIRO, napájecí a krmné systémy, pneumatické dopravníky, desinfekční systémy, čističky a mořičky obilí a vlhkoměry.

Podle výpisu z Registru ekonomických subjektů ČSÚ v ARES spadá firma pod institucionální sektor 11002 – Nefinanční podniky soukromé národní.

Klasifikace ekonomických činností - CZ-NACE

Tabulka 1: Klasifikace ekonomických činností - CZ-NACE

283000:	Výroba zemědělských a lesnických strojů
432200:	Instalace vody, odpadu, plynu, topení a klimatizace
477800:	Ostatní maloobchod s novým zbožím ve specializovaných prodejnách
494100:	Silniční nákladní doprava

Zdroj: Výpis z Registru ekonomických subjektů ČSÚ v ARES

Podle této klasifikace se firma zaměřuje nejvíce na klasifikaci 432200: Instalace vody, odpadu, plynu, topení a klimatizace.

Klasifikace ekonomických činností - dle OKEČ

Tabulka 2: Klasifikace ekonomických činností - dle OKEČ

293200:	Výroba a opravy ostatních zemědělských a lesnických strojů
453300:	Instalatérské práce
524800:	Ostatní maloobchod s novým zbožím ve specializovaných prodejnách j. n
602400:	Silniční nákladní doprava

Zdroj: Výpis z Registru ekonomických subjektů ČSÚ v ARES

8.1. Kalkulace ve vybraném podniku – předběžná

Konkrétně se bude kalkulovat rekonstrukce stáje s dojárnou. Tato rekonstrukce je plánovaná na 7 měsíců. Poté bude vypracována i výsledná kalkulace.

Firma nám dala tyto požadavky na rekonstrukci, jedná se o:

- ✓ Podlahy objektu
- ✓ Konstrukce haly
- ✓ Výplně otvorů
- ✓ Rozvod vody ve stáji
- ✓ Elektroinstalace a osvětlení ve stáji
- ✓ Technologie ustájení
- ✓ Technologie napájení
- ✓ Technologie krmení

a) PODLAHY OBJEKTU

1. Přímý materiál:

Tabulka 3: Přímý materiál

	výměra	MJ	jed. cena Kč	celková cena
Výztuž svařovací síť Kari mazanin	0,15	t	32 500	4 875 Kč
Ocel ztužující a ochranné prvky	0,10	t	42 600	4 260 Kč
Podlaha – SoftCareMat	41	m ²	1 375	56 375 Kč
Mazanina beton MC20 8 – 12 cm	8	m ³	30 610	24 480 Kč
Celkem				89 990 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy

Zaměstnanec má hodinovou mzdu 245 Kč/hod. hrubého, práci udělá za 112 hodin.

Tabulka 4: Přímé mzdy

HM	245*112	27 440 Kč
ZP, SP sražené zaměstnavatelem	34%	9 330 Kč
SUPER HRUBÁ MZDA	27 440 + 9 330 = 37 770	37 800 Kč

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady:

- tvoří 10% z přímého materiálu a přímých mezd

Tabulka 5: Režijní náklady

10 %	z 89 990 + 37 800	
Režijní náklady		12 779 Kč

Zdroj: autorka

4. 20% přírážka

Tabulka 6: 20% přírážka

20%	z 140 569	
20 % přírážka		28 114 Kč

Zdroj: autorka

5. Cena

Tabulka 7: Cena

Cena celkem	168 683 Kč
--------------------	-------------------

Zdroj: autorka

b) KONSTRUKCE HALY

1. Přímý materiál

Tabulka 8: Přímý materiál

	výměra	MJ	jed. cena Kč	celková cena
Dozdívky cihelné CP 20 na MVC	2	m3	4 625	9 250 Kč
Rekonstrukce vápenných omítek sten štuk 50	5	m2	235	1 175 Kč
Rekonstrukce fasády vápenné člen 1 2 štuk 50	5	m2	275	1 375 Kč
Obklad vnitřní z obkladaček hutných 150x150 do MC	78	m2	450	35 100 Kč
Spárovací hmota – plošně směs SM (Knauf)	78	m2	10	780 Kč
Celkem				47 680 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy

- zaměstnanec má na hodinu 270 Kč, práci vykoná za 24 hodin

Tabulka 9: Přímé mzdy

HM	$270 * 24$	6 480 Kč
ZP, SP sražené zaměstnavatelem	34%	2 203 Kč
SUPER HRUBÁ MZDA	$6\,480 + 2\,203 = 8\,683$	8 700 Kč

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady:

- tvoří 10% z přímého materiálu a přímých mezd

Tabulka 10: Režijní náklady

10 %	ze $47\,680 + 8\,700$	
Režijní náklady		5 638 Kč

Zdroj: autorka

4. 20% přírážka

Tabulka 11: 20% přírážka

20%	z 62 018	
20 % přírážka		12 404 Kč

Zdroj: autorka

5. Cena

Tabulka 12: Cena

Cena celkem	74 422 Kč
--------------------	------------------

Zdroj: autorka

c) VÝPLNĚ OTVORŮ

1. Přímý materiál

Tabulka 13: Přímý materiál

	výměra	MJ	jed. cena Kč	celková cena
Vrata	3	ks	26 500	79 500 Kč
Okno	1	ks	3 250	3 250 Kč
Celkem				82 750 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy

- zaměstnanec má na hodinu 245 Kč, práci udělá za 8 hodin

Tabulka 14: Přímé mzdy

HM	245 * 8	1 960 Kč
ZP, SP sražené zaměstnavatelem	34%	666 Kč
SUPER HRUBÁ MZDA	1 960 + 666 = 2 626	2 700 Kč

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady:

- tvoří 10% z přímého materiálu a přímých mezd

Tabulka 15: Režijní náklady

10 %	z 82 750 + 2 700 Kč	
Režijní náklady		8 545 Kč

Zdroj: autorka

4. 20% přírážka

Tabulka 16: 20% přírážka

20%	z 91 565	
20 % přírážka		18 313 Kč

Zdroj: autorka

5. Cena

Tabulka 17: Cena

Cena celkem	112 308 Kč
--------------------	-------------------

Zdroj: autorka

d) ROZVODY VODY VE STÁJI

1. Přímý materiál:

Tabulka 18: Přímý materiál

	výměra	MJ	Jedn. Cena Kč	Celk. cena
Vodovodní vedení včetně armatur	55	m	350	19 250 Kč
Kohout	3	sada	275	825 Kč
Celkem				20 075 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy:

- zaměstnanec má na hodinu 245 Kč, práci udělá za 70 hodin

Tabulka 19: Přímé mzdy

HM	245 * 70	17 150 Kč
ZP, SP sražené zaměstnavatelem	34%	5 831 Kč
SUPER HRUBÁ MZDA	17 750 + 5 831 = 22 981	23 000 Kč

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady:

- tvoří 10% z přímého materiálu a přímých mezd

Tabulka 20: Režijní náklady

10 %	z 20 075 + 23 000	
Režijní náklady		4 308 Kč

Zdroj: autorka

4. 20% přírážka

Tabulka 21: 20% přírážka

20%	ze 47 383	
20 % přírážka		9 477 Kč

Zdroj: autorka

5. Cena

Tabulka 22: Cena

Cena celkem	56 860 Kč
--------------------	------------------

Zdroj: autorka

e) ELEKTROINSTALACE A OSVĚTLENÍ VODY VE STÁJI

1. Přímý materiál

Tabulka 23: Přímý materiál

	výměra	MJ	Jedn. Cena Kč	Celk. cena
Kabely CYKY	50	m	75	3 750 Kč
Rekonstrukce rozvaděče	1	kus	14 500	14 500 Kč
Výměna svítidel	20	kus	1 250	25 000 Kč
Nové napojení napájecích žlabů	3	kus	450	1 350 Kč
Napojení automatických krmných boxů	2	kus	450	900 Kč
Samoregulační výhřevný kabel	63	m	650	40 950 Kč
Celkem				86 450 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy

- zaměstnanec má hodinovou mzdu 320 Kč, práci udělá za 75 hodin

Tabulka 24: Přímé mzdy

HM	$320 * 75$	24 000 Kč
ZP, SP sražené zaměstnavatelem	34%	8 160 Kč
SUPER HRUBÁ MZDA	$24\ 000 + 8\ 160 = 32\ 160$	32 200 Kč

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady:

- tvoří 10% z přímého materiálu a přímých mezd

Tabulka 25: Režijní náklady

10 %	z 86 450 + 32 200	
Režijní náklady		11 865 Kč

Zdroj: autorka

4. 20% přírážka

Tabulka 26: 20% přírážka

20%	z 130 515	
20 % přírážka		26 103 Kč

Zdroj: autorka

5. Cena

Tabulka 27: Cena

Cena celkem	156 618 Kč
--------------------	-------------------

Zdroj: autorka

f) TECHNOLOGIE USTÁJENÍ

1. Přímý materiál

Tabulka 28: Přímý materiál

	výměra	MJ	Jedn. Cena Kč	Celk. cena
Stranové zábrany	62	ks	2 980	184 760 Kč
Dělicí stěny a hrazení	19	bm	1 050	19 950 Kč
Branky včetně sloupků	13	ks	4 850	63 050 Kč
Celkem				267 760 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy

Tabulka 29: Přímé mzdy

HM	290 * 81	23 490 Kč
ZP, SP sražené zaměstnavatelem	34%	7 987 Kč
SUPER HRUBÁ MZDA	23 490 + 7 987 = 31 477	31 500 Kč

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady:

- tvoří 10% z přímého materiálu a přímých mezd

Tabulka 30: Režijní náklady

10 %	z 267 960 + 31 500	
Režijní náklady		30 146 Kč

Zdroj: autorka

4. 20% přírážka

Tabulka 31: 20% přírážka

20%	z 314 833	
20 % přírážka		65 881 Kč

Zdroj: autorka

5. Cena

Tabulka 32: Cena

Cena celkem	395 287 Kč
--------------------	-------------------

Zdroj: autorka

g) TECHNOLOGIE NAPÁJENÍ

1. Přímý materiál

Tabulka 33: Přímý materiál

	výměra	MJ	Jedn. Cena Kč	Celk. cena
Napájecí žlab včetně sady napojení	3	ks	18 500	55 500 Kč
Celkem				55 500 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy

Tabulka 34: Přímé mzdy

HM	290 * 8	2 320 Kč
ZP, SP sražené zaměstnavatelem	34%	789 Kč
SUPER HRUBÁ MZDA	2 320 + 789 = 3 109	3 200 Kč

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady:

- tvoří 10% z přímého materiálu a přímých mezd

Tabulka 35: Režijní náklady

10 %	z 55 500 + 3 200	
Režijní náklady		5 870 Kč

Zdroj: autorka

4. 20% přírážka

Tabulka 36: 20% přírážka

20%	z 64 570	
20 % přírážka		12 914 Kč

Zdroj: autorka

5. Cena

Tabulka 37: Cena

Cena celkem	77 484 Kč
--------------------	------------------

Zdroj: autorka

h) TECHNOLOGIE KRMENÍ

1. Přímý materiál

Tabulka 38: Přímý materiál

	výměra	MJ	Jedn. Cena Kč	Celk. cena
Automatický krmný box	2	ks	162 500	325 000 Kč
Celkem				325 000 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy

Tabulka 39: Přímé mzdy

HM	290 * 16	4 640 Kč
ZP, SP sražené zaměstnavatelem	34%	1 578 Kč
SUPER HRUBÁ MZDA	4 640 + 1 587 = 6 218	6 300 Kč

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady:

- tvoří 10% z přímého materiálu a přímých mezd

Tabulka 40: Režijní náklady

10 %	z 325 000 + 6 300	
Režijní náklady		33 130 Kč

Zdroj: autorka

4. 20% přírážka

Tabulka 41: 20% přírážka

20%	z 364 430	
20 % přírážka		72 886 Kč

Zdroj: autorka

5. Cena

Tabulka 42: Cena

Cena celkem	437 316 Kč
--------------------	-------------------

Zdroj: autorka

8.2. Předběžná kalkulace celkem

Tabulka č. 43 Předběžná kalkulace celkem

Náklady	Kč
Přímý materiál	975 205
Přímé mzdy	145 400
Režijní náklady	112 280
Celkem	1 232 885

Zdroj: autorka

8.3. Kalkulace ve vybraném podniku - výsledná

Po uskutečnění rekonstrukce objektu, která trvala měsíc a půl byla vypracována výsledná kalkulace.

1. Přímý materiál

Podle předběžné kalkulace byly provedeny všechny plánované operace v rekonstrukci.

Tabulka 44: Přímý materiál

Materiál	Cena
Podlahy objektu	89 990 Kč
Konstrukce haly	47 680 Kč
Výplně otvorů	92 750 Kč
Rozvod vody ve stáji	20 075 Kč
Elektroinstalace a osvětlení ve stáji	86 450 Kč
Technologie ustájení	267 760 Kč
Technologie napájení	55 500 Kč
Technologie krmení	325 000
Celkem	985 205 Kč

Zdroj: autorka

2. Přímé mzdy

Firma svým zaměstnancům za práci v terénu přiděluje diety, ve výši 69 Kč za minimálně 5 hodin práce mimo firmu. V tomto případě to bylo celkem 5 106 Kč.

Vzhledem k tomu, že práce byla dokončena s předstihem, byly zaměstnancům vyplaceny prémie, a to ve výši 20 000 Kč.

Tabulka 45: Přímé mzdy

Přímé mzdy	Kč
Podlahy objektu	37 800
Konstrukce haly	8 700
Výplně otvorů	2 700
Rozvod vody ve stáji	23 000
Elektroinstalace a osvětlení ve stáji	32 200
Technologie ustájení	31 500
Technologie napájení	3 200
Technologie krmení	6 300
Celkem	145 400
+ diety	5 106
+ prémie	20 000
Celkem	170 506

Zdroj: autorka

3. Režijní náklady

Do těchto nákladů byla započítávána správní a výrobní režie.

Výrobní režie - jedná o opotřebení strojů, náradí, energie, nájemné (za zapůjčené náradí).

Správní režie – jedná se o telefonní poplatky, poštovní poplatky, pojištění a doprava na místo určení.

Tabulka 46: Režijní náklady

Režie	Kč
Opotřebení strojů	13 127 Kč
Opotřebení náradí	6 357 Kč
Energie	35 196 Kč
Nájemné	25 625 Kč
Telefonní poplatky	9 600 Kč
Poštovní poplatky	965 Kč
Pojištění	7 569 Kč
Doprava	35 458 Kč
Celkem	133 897 Kč

Zdroj: autorka

8.4. Porovnání předběžné a výsledné kalkulace

Tabulka 47: Porovnání předběžné a výsledné kalkulace

Náklady	Předběžná kalkulace	Výsledná kalkulace	Absolutní rozdíl	Rozdíl v procentech
Přímý materiál	975 205 Kč	985 205 Kč	10 000 Kč	1,03 %
Přímé mzdy	145 400 Kč	170 506 Kč	25 106 Kč	17,27 %
Režijní náklady	112 280 Kč	133 897 Kč	21 617 Kč	19,25 %
Celkem	1 232 886 Kč	1 289 608 Kč	56 722 Kč	4,60 %

Zdroj: autorka

Z výše uvedených tabulek je zřejmé, že výsledná kalkulace se od předběžné kalkulace odlišuje.

Přímý materiál se nám liší z důvodu toho, že dodavatel dodal u položky Výplně otvorů dražší materiál, než bylo předpokládáno.

Největší rozdíl byl nalezen v přímých mzdách. V předběžné kalkulaci nebylo počítáno s dietami, které si firma účtuje za práci v terénu, a také zde byla mimořádná prémie za včasné dokončení rekonstrukce. Přímé mzdy se liší o 17,27% , proto bych doporučila pro příště počítat s větší rezervou.

Pokud bychom se zaměřili na režijní náklady, doporučila bych kalkulovat s 20 % přírůžkou. Výslednou kalkulací bylo zjištěno, že 10 % přírůžka je nedostačující. Cena za jednotlivé položky jak správní tak i výrobní režie stále stoupá, proto bych do budoucna doporučila kalkulovat s větší přírůžkou.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo provést kalkulaci podnikových nákladů jako elementární východisko pro jejich plánování a posoudit vhodnost použití jednotlivých metod pro stanovení nákladů. Kalkulace slouží jako cenový nástroj, který slouží obchodníkům pro cenové jednání.

Před zpracováním praktické části jsem si stanovila hypotézy, pro lepší zkoumání stanovené problematiky.

Hypotéza č. 1: Firma v rámci kontroly nákladů využívá kvantifikaci odchylek mezi předběžnou a výslednou kalkulací. Tato hypotéza byla zamítnuta, firma sestavuje pouze předběžné kalkulace. Z tohoto důvodu jsem v praktické části sestavila dle dostupných informací z účetního softwaru a dalších vnitropodnikových informací výslednou kalkulaci.

Hypotéza č. 2: Odchyly mezi náklady v předběžné a výsledné kalkulaci budou zanedbatelné. Tato hypotéza byla rovněž zamítnuta, jelikož byly při porovnání kalkulovaných nákladů zjištěny významné rozdíly zejména v režijních a mzdových nákladech.

Pokud chce podnik určitým způsobem ovlivňovat náklady, měl by sestavovat kalkulace. Pro sestavování kalkulace nákladů neexistuje žádný konkrétní předpis, je zcela v kompetenci účetní jednotky podniku. Záleží tedy na firmě, jakou metodiku si zvolí. Myslím, že zvolený kalkulační systém ve firmě je vhodný a lze ho vhodně využít. Doporučuji však využít procentuální podíl jednotlivých nákladů z výsledné kalkulace, nebude tak docházet k velkému rozdílu mezi předběžnou a výslednou kalkulací.

Seznam použité literatury

- [1] Holman, R.: Ekonomie. 2. vydání Praha, C. H. Beck 2001. ISBN 80-7179-387-6.
- [2] Marek, P. a kol.: Studijní průvodce financemi podniku. 1. vydání Praha, Express 2006. ISBN 80-86119-37-8.
- [3] Pavelková, D., Knápková, A.: Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera. 1. vydání Praha, Linde nakladatelství 2005. ISBN 80-86131-63-7.
- [4] Petřík, T.: Ekonomické a finanční řízení firmy. 1. vydání Praha, Grada Publishing 2005. ISBN 80-247-1046-3.
- [5] Sedláček, J.: Účetní data v rukou manažera – finanční analýza v řízení firmy. 2. doplněné vydání Praha, Computer Press 2001. ISBN 80-7226-562-8.
- [6] Strouhal, J.: Finanční řízení firmy v příkladech. 1. vydání Brno, Computer Press 2006. ISBN 80-251-0913-5.
- [7] Synek, M.: Manažerská ekonomika. 4. aktualizované a rozšířené vydání Praha, Grada Publishing 2007. ISBN 978-80-247-1992-4.

Internetové zdroje

[8] <http://www.ares.cz>

[9] <http://www.csu.cz>